

Ekumenizmus východných katolíckych cirkví v cirkevných dokumentoch

FRANTIŠEK ČITBAJ

Prešovská univerzita, Gréckokatolícka teologická fakulta

Abstract: *Catholic church considers ecumenism as its topic. It is not only word proclamations, but active approach. Topic of ecumenism is abstract of its law documents, in which it determines way of realization catholic ecumenical principles, but also their limits. These principles are mainly included in documents of Second vatican council, bur also in teaching of Godlike servant John Paul II. Particular section is codex law, that closer describe Directorium for making norms about ecumenism, council of holy fathers for unifying of christians. This article says about these dcuments and their principles.*

Key words: *Ekumenizmus. Kódex kánonov východných cirkví. Druhý vatikánsky koncil. Nekatolícke cirkvi a kresťanské spoločenstvá.*

Žijeme v dobe liberálnych prúdov myslenia a konania, v dobe pre-technizovanej spoločnosti, kde „sacrum“ stráca vážnosť.¹ Táto myšlienka plne charakterizuje súčasný trend, ktorým sa svet uberá. Práve preto čím ďalej tým viac zaniká význam mnohých minulých sporov kresťanstva a hľadá sa skôr spájanie síl a myšlienok, bez ktorých sa kresťanstvo len ťažko znova stane kvasom sveta. Aj toto je úlohou ekumenizmu.

Problematikou hľadania cesty k znovunadobudnutiu stratenej jednoty cestou ekumenizmu sa stretávame hlavne v učení cirkvi druhej polovice 20 storočia. Aj tu je zjavný vývoj. Už encyklika *Mystici corporis*² pápeža Pia XII. z 29.júna 1943 vyslovuje zásadu, že blud a rozkol, aj tam kde formálne jestvujú, nerušia plne onú príslušnosť ku Kristovej cirkvi, ktorá sa vytvára krstom. Nekatolíckych kresťanov teda nemožno

¹ PALA G., Inovatívne pohľady na didaktiku náboženskej výchovy. In: *Theologos* 2/2008,s.168.

² Porov. Acta Apostolicae Sedis 1943.

v nijakom prípade stavať na tú istú úroveň ako nepokrstených. Oni totiž nosia naveky nielen Ježišovo meno na čele, ale prostredníctvom svätého krstu tiež jeho obraz nezmazateľne na duši. Pápež Ján XXIII. Zas konštatuje, že samotným základom ekumenického myslenia je fakt, že to čo rozdeľuje Kristových vyznávačov je oveľa menej, než toho čo ich spája.³

Na základe krstu sú teda nezjednotení kresťania subjektami a členmi cirkvi. Podľa tej istej encykliky sú tiež odlúčení bratia súčasťou Kristovho mystického tela „*neuedomelým želaním a túžbou*“ Rastúca túžba po jednote, ktorá sa prejavuje u odlúčených bratov je dielom Svätého Duha.⁴

Druhý vatikánsky koncil začal novú etapu v živote katolíckej cirkvi. Osobitným spôsobom naznačil vzťah k tým kresťanským denomináciám, ktoré nie sú s ňou v plnom spoločenstve. Ekumenické zásady umiestnil hlavne v dekrétach *Orientalium Ecclesiarum* o východných katolíckych cirkvách, a tiež *Unitatis Redintegratio, o ekumenizme*. Ekumenickým duchom je však preniknutá aj vieroučná konštitúcia o Cirkvi *Lumen gentium* a iné dokumenty tohto koncilu, napr. vyhlásenie Druhého vatikánskeho koncilu *Dignitas humanae* o náboženskej slobode.

Osobitnú kapitolu v ekumenickom hnutí uprostred katolíckej cirkvi tvoria ekumenické aktivity posledných pápežov, hlavne však pápeža Jána Pavla II., ktorého pontifikát bol poznačený veľkodušnou a neutíchajúcou túžbou po ekuméne medzi všetkými kresťanmi, ba v širokom zmysle slova so všetkými ľuďmi. Známe sú jeho početné prejavy a ekumenické stretnutia. Osobitným spôsobom sa venoval myšlienke jednoty s východnou pravoslávnu cirkvou. Ekumenický charakter majú jeho encykliky, z ktorých niektoré sú venované priamo problému ekumenizmu. Sú to encykliky *Slavorum Apostolori* z 2.júna 1985 a *Ut unum sint* z 25.mája 1995. Tejto problematike sa venuje v mnohých apoštolských listoch a prejavoch. Nezanedbateľné sú aj vyjadrenia dikastérie Apoštolskej stolice, hlavne Východnej kongregácie, venované ekumenickému hnutiu.

Vyvrcholením všetkých týchto aktivít bolo však vydanie oboch kódexov *Kódexu kánonického práva z roku 1983* a *Kódexu kánonov východných cirkví z roku 1990*⁵, a tiež *Direktória na vykonávanie princípov a noriem o ekumenizme* Pápežskej rady pre napomáhanie jednoty kresťanov z 25.marca 1993.

³ SLODIČKA A., *Ekumenizmus slovanov*, Petra 2004, s.66.

⁴ Inštrukcia Svätého oficía: De motione oecumenica, 20.12.1949, AASK 1950.

⁵ CODEX IURIS CANONICI (SKRÁTENE CIC), CODEX CANONUM ECCLESIAARUM ORIENTALIUM (SKRÁTENE CCEO).

Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu o ekumenizme

Učenie Druhého vatikánskeho koncilu o ekumenizme sa nachádza hlavne v dokumentoch *Lumen gentium*, *Orientalium ecclesiarum* a *Unitatis redintegratio*. Zásady koncilového učenia sa dajú zhrnúť do týchto bodov:

- Z právnického hľadiska členmi Kristovej Cirkvi sú iba tí, čo sú platne pokrstení. *Lumen gentium* 14 nazýva krst „bránou do Cirkvi“. To znamená, že je tu deklarovaný rozdiel medzi tými, čo sú pokrstení, a tými, čo nie sú pokrstení. Pod krstom sa tu myslí na krst vodou. Pritom aj o ne kresťanoch hovorí, že môžu byť spasení, ak hľadajú Boha úprimným srdcom a žijú podľa hlasu svedomia (LG 16). Túto skutočnosť však právnicky nemožno podchytiť.

- Koncil hovorí ďalej o neviditeľnej príslušnosti do Kristovej Cirkvi, keď okrem krstu spomína „puto“ viery, nádeje a lásky medzi Bohom a veriacim človekom (LG14).

- Predpokladmi pre vonkajšiu príslušnosť ku Kristovej Cirkvi okrem krstu sú: *vinculum liturgicum* (praktizovanie kultu a sviatosti), *vinculum symbolicum* (vyznávanie tej istej pravej viery), *vinculum hierarchicum* (podriadenosť Petrovi, apoštolom a ich nástupcom) (LG 14).

- Táto Kristova Cirkev jestvuje v katolíckej cirkvi, ktorá jestvuje na tejto zemi ako viditeľná spoločnosť vedená nástupcom sv.Petra a biskupmi (LG8).

- Aj mimo katolíckej Cirkvi, čiže v iných kresťanských cirkvách, nachádzame viac alebo menej prvkov pravej Kristovej Cirkvi. V prvom rade je to krst, ktorý nás všetkých spája v Kristovej Cirkvi...Avšak podľa Koncilu plnosť prostriedkov spásy nachádzame iba v katolíckej Cirkvi.

- Konečne treba zdôrazniť, že Koncil deklaruje potrebu „tejto putujúcej Cirkvi“ pre spásu človeka (LG 14).⁶

Východné katolícke cirkvi stoja uprostred cirkvi katolíckej ako jej súčasť. Ich legitimitu historicky odobrili zmluvy, ktorými jednotlivé únie vznikali, ale aj niekoľko storočná existencia.

Legitimitu východných katolíckych cirkví, znova právne ošetril aj Druhý vatikánsky koncil, ktorý k tejto tematike vydal osobitný dokument *Dekrét o východných katolíckych cirkvách*.⁷

Dekrét o východných katolíckych cirkvách

Tento dokument nielen právne deklaruje miesto východných katolíckych cirkví uprostred Katolíckej cirkvi, ale zároveň definuje aj ich úlohu, ktorú majú zohrávať uprostred tohto spoločenstva.

⁶ Porov. DUDA, J.: *V službách Božieho kráľovstva*, vydavateľstvo Serafín, r.1997, str.180 -181.

⁷ Porov. Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II., preklad Stanislav Polčín, vydal SÚSCM v Ríme r.1970, Dekrét o východných katolíckych cirkvách.

Hneď v úvode tento dekrét konštatuje: *Katolícka cirkev má vo veľkej vážnosti ustanovizne, liturgické obrady, cirkevné tradície a spôsob života východných cirkví. ...rozmanitosť v Cirkvi nielenže nie je na škodu jej jednoty, ale ju skôr robí očividnou.* Teda prostredníctvom východných katolíckych cirkví všeobecná cirkev realizuje svoju univerzálnosť.

Táto skutočnosť sa ešte viac prízvukuje konštatovaním, že *miestne cirkvi sú rovnaké čo do dôstojnosti, takže ani jedna z nich nemá prednosť pred inými pre svoj obrad a všetky majú tie isté práva a tie isté povinnosti, i čo sa týka blásania evanjelia po celom svete, (porov. Mk 16,15) pod správou rímskeho pápeža.* Dokument o východných katolíckych cirkvách túto rovnoprávnosť všetkých miestnych cirkví nielen deklaruje, ale prikazuje: *nech sa všade na svete urobia opatrenia v záujme ochrany a rozvoja všetkých miestnych cirkví...*, teda cirkev tieto spoločenstvá berie pod svoju zvláštnu ochranu. Keďže dedičstvo východných kresťanov koncil považuje za dedičstvo celej Kristovej Cirkvi, zároveň slávnostne vyhlasuje, že *Východné, ako aj Západné cirkvi majú právo a povinnosť spravovať sa podľa svojich vlastných ustanovení, ktoré odporúča úctyhodná starobylosť a ktoré lepšie vyhovujú povabe ich veriacich a podľa všetkého účinnejšie zabezpečujú dobro duší.* Právnu garanciu týmto myšlienkam dávajú slová: *Nech všetci východní kresťania vedia a sú presvedčení, že si môžu, ba majú navždy zachovať svoje právoplatné liturgické obrady a svoj spôsob života a že sa v tom nemajú zavádzať zmeny, iba ak si ich vyžaduje skutočne organický vývoj.*

Váhu týmto slovám dáva zvláštna kapitola, ktorá exponuje úrad východných patriarchov. Právne postavenie tejto ustanovizne podrobne rozoberá Kódex kánonov východných cirkví z r.1990. Táto inštitúcia má na východe odjakživa veľkú vážnosť a autoritu. Zvláštna kapitola o úrade patriarchu má dať predchádzajúcim slovám, ba celému dekrétu, zvláštnu vážnosť. Práve tento úrad je totiž osobitnou právnou garanciou, že deklarované myšlienky nadobudnú nielen svoju reálnu podobu, ale v osobe patriarchu osobitnú právnú ochranu.

Najviac sa rozličné obrady stretávajú pri vysluhovaní sviatostí. Preto tento dokument venuje zvláštnu pozornosť práve tejto problematike. Jednoznačne schvaľuje sviatosťnú disciplínu východných cirkví, zvlášť sa venuje sviatosti birmovania, ktorú podľa východnej tradície môžu vyslúžiť aj kňazi. Tu osobitne pripomína, že *všetci kňazi východného obradu môžu túto sviatosť platne udeliť spolu s krstom alebo oddelene všetkým veriacim ktoréhokolvek obradu, nevynímajúc ani latinský obrad.* Je samozrejmé, že to platí aj opačne a tiež, že sa majú zachovať predpisy partikulárneho práva.

Tento dekrét stanovuje aj úlohu Východných katolíckych cirkví *napomáhať jednotu všetkých, zvlášť však východných kresťanov...* Týka sa to napomáhaniu jednoty s východnými nekatolíckymi cirkvami. Táto úloha je daná týmto spoločenstvám logicky, pretože liturgická totožnosť,

ale často aj spoločná tradícia je najlepším predpokladom konštruktívneho dialógu. Preto treba vedieť východiskové zásady, ktoré tento dekrét uvádza a ktoré je nevyhnutné zachovávať:

Tento dekrét zmierňuje staré predpisy o prijímaní odlúčených kresťanov do plného spoločenstva s katolíckou cirkvou: ... *nech sa nežiada viac, ako si vyžaduje jednoduché vyznanie katolíckej viery*. Čo sa týka duchovných, ktorí prichádzajú k jednote s katolíckou cirkvou, ten istý predpis hovorí, že *môžu vykonávať funkciu svojho svätenia podľa smeríc, ktoré určila príslušná cirkevná vrchnosť*.

Celkom novým spôsobom rieši tento dekrét účasť na svätých veciach. Dôraz sa kladie na potrebu spásy a dobro duší.

„...možno udeliť východným kresťanom, čo sú bez vlastnej viny (*bona fide*) oddelení od katolíckej Cirkvi, sviatosť pokánia, sväté prijímanie, a pomazanie chorých, ak si to sami želajú a sú náležite pripravení. Ba i katolíci smú prosiť tieto sviatosti od nekatolíckych duchovných, ak sa v ich cirkvách zachovali platné sviatosti, kedykoľvek tak radí potreba alebo vzájomný duchovný osob a prístup ku katolíckemu kňazovi je fyzicky alebo morálne nemožný.“

Istú ťažkosť v našich podmienkach spôsobuje podmienka čo sú bez vlastnej viny, pretože súčasní pravoslávni kresťania na východnom Slovensku sú skoro všetci pôvodní gréckokatolíci a zo spoločenstva s katolíckou cirkvou odišli v predchádzajúcich rokoch. Zdá sa však, že tento predpis možno aplikovať aj na nich, pretože zvlášť následná generácia je mimo tohto spoločenstva bez vlastného zavinenia. Pritom však treba mať na zreteli, že *táto miernejšia prax sa zakladá na 1) platnosti sviatostí, 2) na úprimnosti úmyslu (bona fides), 3) potrebe spasenia, 4) neprítomnosti vlastného duchovného, 5) vylúčení nebezpečenstiev, ktorých sa treba vystríhať a zjavného súhlasu s bludom*.

Tak isto, na základe tých istých zásad, je z oprávneného dôvodu dovolená spoluúčasť katolíkov a východných oddelených bratov na posvätných úkonoch, veciach a miestach. Ide o takzvanú „communicatio in sacris extrasacramentalis“. Koncil dovoľuje túto miernejšiu prax, avšak pritom treba dodržať to, čo sa má dodržiavať.⁸

Kódex kánonov východných cirkví a ekumenizmus

Ekumenické zásady, ktoré uviedol do života dekrét druhého vatikánskeho koncilu o Východných katolíckych cirkvách našiel svoje právne ukotvenie v CCEO. Ekumenický charakter je vlastne základnou črtou obidvoch kódexov: CIC 1983 i CCEO. CCEO však už svojou formálnou

⁸ Porov. Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II., preklad Stanislav Polčín, vydal SÚSCM v Ríme r.1970, Dekrét o východných katolíckych cirkvách.

štruktúrou⁹ akcentuje svoju východnú orientáciu. Už pri slávnostnom zahájení prác na východnom cirkevnom zákonníku 18.3.1974 pápež Pavol VI. naznačil, akým smerom sa má kodifikačná komisia uberať: *...aby cirkevné právo východných katolíckych cirkví bolo v súlade tak s úmyslami otcov na druhom vatikánskom koncile ako aj podľa rýdzej východnej tradície...Pápež v tomto príhovore ako najvyšší cieľ každého cirkevného zákona zdôraznil starostlivosť o spásu duší a neobyčajne spásny popud k obnove kresťanského života, ktorý si Druhý vatikánsky koncil tak veľmi prial a podporoval. Nariadil totiž, aby zákonník zodpovedal požiadavkám dnešného života a skutočným podmienkam času a miest, ktoré sa stále a veľmi rýchle menia, a pritom aby zachoval svornú súvislosť s tradíciou a plne sa prispôbil zvláštnej úlobe, ktorá sa týka veriacich východných cirkví, podporovať jednotu osobitne východných kresťanov podľa zásad dekrétu o ekumenizme.*¹⁰

Súčasný právo teda celkom zanechalo svoju minulú prísnosť, ktorá prekážala akýmkoľvek kontaktom medzi cirkvou katolíckou a pravoslávnu ktorá bola od rozkolu považovaná za schizmatickú. To sa dotýkalo aj vzájomných vzťahov medzi pravoslávnyimi a gréckokatolíckymi, pretože katolícka cirkev východného obradu ako právna súčasť cirkvi katolíckej sa riadila tým istým právom.

Kódex kánonov východných cirkví sa výrazným spôsobom obracia na členov východných katolíckych cirkví s výzvou *aby sa osobitným spôsobom starali a podporovali zjednotenie všetkých východných cirkví*, čiže ekumenická činnosť smerom k pravoslávnej cirkvi je povinnosťou aj nášho cirkevného spoločenstva. Táto podpora sa má konať *predovšetkým modlitbou a príkladným životom, vernosťou cirkvi starobylým cirkevným tradíciám východných cirkví, lepším vzájomným poznaním, spoluprácou a bratskou starostlivosťou obladom materiálnych a duchovných záležitostí.*¹¹

Pritom všetkom však kódex upozorňuje, že je potrebné *pri tomto otvorenom a smelom dialógu zachovať náležitú rozvahu a chrániť sa nebezpečenstva klamstva, irenizmu, indiferentizmu a prebnej horlivosti.*¹² Ekumenizmus teda neznamena zrieknutie sa zásad katolicity a príslušnosti ku katolíckej cirkvi. Ani nechce naznačiť, že je všetko jed-

⁹ CCEO používa delenie na tituly, hlavy, artikuly a kánony, čo je typické pre zbierky kánonov na Východe.

¹⁰ Porov. Kodeks kanoniv schidnich cerkov, latinsko-ukrainske vidannja, Vidavnictvo oo.Vasilijan, Rim 1993, str.28 (preklad autora).

¹¹ CCEO Kán.903: Ad Ecclesias orientales catholicas speciale pertinet munus unitatem inter omnes Ecclesias orientales fovendi precibus imprimis, vitae exemplo, religiosa erga antiquas traditiones Ecclesiarum orientalium fidelitate, mutua et meliore cognitione, collaboratione ac fraterna rerum antimorumque aestimatione.

¹² CCEO Kán. 905: In opere oecumenico persolvendo praesertim aperto ac fidenti dialogo et inceptis cum altis christianis communibus servanda est debita prudentia evitatis periculis falsi irenismi, indifferentismi necnon zeli immoderati.

no. Aby sa týmto nebezpečenstvám vyhlo je nutné držať sa zásad, ktoré CCEO stanovuje v ďalších kánonoch:

*O vysvetľovanie skutočného obsahu učenia a oblasovania katolíckej cirkvi a iných cirkevných spoločenstiev o ekumenizme kresťanom, majú sa starať predovšetkým blásatelia Božieho slova, osoby, ktoré majú na starosti masovokomunikačné prostriedky, tiež všetci, ktorí pracujú ako učitelia či riaditelia katolíckych škôl a zvlášť vyšších inštitútov.*¹³

Osobitne sa CCEO obracia na riaditeľov katolíckych škôl, nemocníc a iných inštitúcií s tým, že sa majú starať o to, aby iní kresťania, ktorí ich navštevujú alebo v nich žijú, mohli dostať duchovnú pomoc od vlastných vysluhovatelov a prijímať sviatosti.¹⁴

Čo sa týka spoločnej účasti na svätých veciach, katolíci majú dodržiavať normy, ktoré predpisuje právo. Vyslovuje však zároveň želanie, aby každú činnosť, na ktorej môžu s ostatnými kresťanmi spolupracovať konali nie oddelene, ale spoločne. Menovite: *Diela lásky a sociálnej spravodlivosti, obrana dôstojnosti ľudskej osoby a jej základných práv, úsilie o mier, dni národných spomienok a sviatkov.*¹⁵

Aj keď sa môže zdať, že Kódex kánonov východných cirkví sa zmieňuje o predmetnej problematike len veľmi všeobecne, je dôležité poznamenať, že podrobne tieto zásady obsiahnuté v kódexe rozoberá Direktórium na vykonávanie noriem o ekumenizme z r.1993 ktorým sa budeme zaoberať na ďalších stranách.

Je tiež dôležité si uvedomiť, že tieto normy určujú ducha, ktorým sa má ekumenické hnutie uberať. Určujú rozmer jeho slobode, ale zároveň stanovujú hranice.

Kódex kánonov východných cirkví¹⁶ dáva v kánone 670 základný predpis, ktorý stanovuje katolíckym veriacim podmienky, za ktorých môžu byť účastníkmi na bohoslužbách nekatolíckych kresťanov. Jedinou podmienkou, ktorú stanovuje je ohľad na stupeň jednoty s katolíckou cirkvou. Na základe toho istého kánonu je možné, s dovoľením epar-

¹³ CCEO Kán.906: Quo clarius innotescat christefidelibus, quid reapse doceatur et tradatur ab Ecclesia catholica et ab aliis Ecclesiis vel Communitatibus ecclesialibus, diligenter operam dent praesertim praedicatores verbi Dei, ii, qui instrumenta communicationis socialis moderantur, atque omnes, qui vires impendunt sive ut magistri sive ut moderatores in scholis catholicis, praesertim autem in institutis studiorum supertorum.

¹⁴ CCEO Kán 907: Curent moderatores scholarum, nosocomiorum ceterorumque similium institutorum catholicorum, ut alii christiani ea frequentantes vel ibi degentes a propriis ministris adiumentum spirituale consequi et sacramenta suscipere possint.

¹⁵ CCEO Kán.908: Optandum est, ut christefideles catholici servatis normis de communicatione in sacris quodvis negotium, in quo cum aliis christianis cooperari possunt, non seorsum, sed coniunctim pesolvant, cuiusmodi sunt opera caritatis ac socialis iustitiae, defenso dignitatis personae humanae eiusque iurium fundamentalium, promotio pacis, dies commemoratio- nis pro patria, festa nationalita.

¹⁶ Ďalej už len CCEO

chiálneho biskupa, poskytnúť nekatolíckym kresťanom budovy, cirkvi alebo cintoríny kde by mohli dôstojne vykonávať bohoslužby.¹⁷

Z tohto predpisu, aj keď je pomerne všeobecný, jasne vyplýva, že vzhľadom na stupeň jednoty sú ku katolíckej cirkvi najbližšie cirkvi pravoslávne. Kánon 671¹⁸ jasne hovorí, že platné udeľovanie sviatostí je u katolíkov viazané s katolíckym duchovným. Ak však nastane nutnosť, alebo to doporučuje skutočný duchovný úžitok a súčasne je vylúčené nebezpečenstvo omylu, je dovolené katolíckym veriacim, ktorým je telesne alebo morálne znemožnené dostať sa ku katolíckemu duchovnému prijať sviatosť zmierenia, Eucharistie a pomazania chorých od nekatolíckych duchovných. Nevyhnutné je však, aby u týchto vysluhovateľov boli uvedené sviatosti platné.

Direktórium na vykonávanie princípov a noriem o ekumenizme

Najkonkrétnejším komentárom z hľadiska praktického uskutočňovania ekumenických zásad, ktoré obsahujú všetky už spomínané dokumenty ale hlavne obidva kódexy kánonického práva je Direktórium na vykonávanie princípov a noriem o ekumenizme, Pápežskej rady pre napomáhanie jednoty kresťanov z 25.marca 1993. Už predtým vznikol podobný dokument v dvoch častiach v r.1967 a v r. 1970, avšak vyhlásenie obidvoch kódexov CIC 1983 i CCEO *utvorilo čiastočne novú právnu situáciu pre všetkých veriatic katolíckej cirkvi*.¹⁹ Dôvodom bolo aj vydanie Katechizmu katolíckej cirkvi a tiež posun v ekumenickom dialógu s odlúčenými bratmi.

Ekumenické direktórium je vlastne právnickou rukoväťou pre všetkých, ktorí žijú uprostred katolíckej cirkvi a tým sú zainteresovaní k závažnej práci, ktorej výsledkom má byť jednota všetkých kresťanov. Je výsledkom veľkodušného pokoncilového pohľadu na túto problematiku a veľmi ďaleko posunulo právny rámec ekumény medzi katolíkmi a ostatnými kresťanmi. Jeho cieľom je tiež stanoviť jasný rámec ekumenickým vzťahom, aby sa na jednej strane nepreháňalo z úzkoprskou opatrnosťou, na druhej strane aby sa jednota nepreukazovala tam, kde jej ešte nieta. Veľmi vážnym vystríhaním je preto výzva zabrániť všetkému čo by naznačovalo nejakú formu irenizmu, iredentizmu alebo prozelytizmu.

¹⁷ CCEO Kánon 670§2: Si christianis acatholicis desunt loca, in quibus cultum divinum digne celebrent, Episcopus eparchialis usum aedificii catholici vel coemeterii vel ecclesiae concedere potest ad normam iuris particularis propriae Ecclesiae sui iuris.

¹⁸ CCEO Kán.671 §1 : Ministri catholici sacramenta licite solis christifidelibus catholicis ministrant, qui pariter eadem a solis ministris catholicis licite suscipiunt.

¹⁹ Porov. Ekumenické direktórium, Pápežskej rady pre jednotu kresťanov, vydané v SSV v Tmave v roku 1994, str.7.

Ekumenické direktórium je teda dokumentom, ktorý vysvetľuje ekumenické právne normy a zasadzuje ich do konkrétnych situácií. obsahuje všetko, čo sa doteraz v rámci Druhého vatikánskeho koncilu a v pokoncilových aktivitách v rámci katolíckej cirkvi urobilo a ukazuje smerovanie ekumenických snáh katolíckej cirkvi v budúcich rokoch. Ním sa budeme aj v prevážnej miere zaoberať v ďalšej časti, keď budeme hľadať aplikáciu týchto právnych noriem v našich podmienkach.

Direktórium na vykonávanie princípov a noriem o ekumenizme je dokumentom, ktorý posunul ekumenické aktivity katolíckej cirkvi veľmi ďaleko. V medzi cirkevnom dialógu predstavuje ponuku, s ktorou sa v inom kresťanskom spoločenstve nestretáme. Katolícka cirkev sa tak svojím ekumenickým učením, najmä však praktickou realizáciou ekumenických zásad v dlhoročnom pontifikáte Jána Pavla II. i pontifikáte Benedikta XVI. stala lídrom ekumenického hnutia.

Zoznam použitej literatúry

Acta Apostolicae Sedis 1943.

De motione oecumenica, inštrukcia Svätého ofícia: 20.12.1949, AASK 1950.

Dekrét o východných katolíckych cirkvách, Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II., preklad Stanislav Polčín, vydal SÚSCM v Ríme r.1970.

Codex Iuris Canonici, SSV 1986.

Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium, Gaudium Lublin 2002.

Direktórium na vykonávanie princípov a noriem o ekumenizme, Pápežskej rady pre napomáhanie jednoty kresťanov z 25.marca 1993, vydané v SSV v Trnave v roku 1994

DUDA J.: *V službách Božieho kráľovstva*, vydavateľstvo Serafín, r.1997, str.180 -181.

SLODIČKA, A.: *Ekumenizmus slovanov*, Petra 2004, s.66.

PALA, G.: Inovatívne pohľady na didaktiku náboženskej výchovy, *Theologos* 2/2008, s.168.